

SPROGSTART 3-6 ÅR

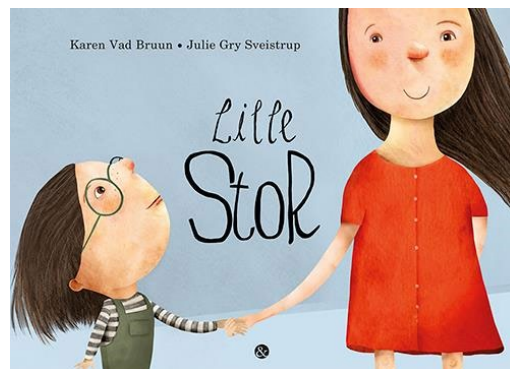
Trin-for-trin

LilleStor af Karen Vad Brun (2020)

Tema: At være lille – og stor

Billedbogen *LilleStor* er valgt, da temaet om at være lille og stor, alt efter hvilken 'scene' man er på, er genkendeligt for mange børn. Litteraturen kan gennem både ord, billeder, leg og samtale hjælpe børnene til at sætte ord på følelsen af, at det er svært at være både lille og stor.

Sprogligt fokus: Lydlig opmærksomhed, ordforråd, skriftsproglige kompetencer og narrative kompetencer.

Det finder du i Sprogstartsposen

- *Trin-for-trin* manualen til Sprogstartsposen
- Billedbogen: *LilleStor* af Karen Vad Brun
- A3-kopi af bogen
- Ark: Fokusord, sproglege
- Kort til billedbogssnak
- Konkreter: Tømmestok, sribede strømper
- 6 billedkort til Story Squencer

Ting og sager, du selv skal finde

- Posen med læringsmaterialer
- Papir og tegneredskaber
- 2 LEGO klodser: En almindelig og en Duplo
- Lidt legetøj, der er rodet sammen
- Legetøj til sorteringsleg – lille/stor
- Evt. linealer/tømmestokke/snor til at måle med

Sprogstartsmaterialerne må kun bruges under opsyn af en voksen.

Ugens indhold

Dag 1:

Højtlesning og fokusord for alle børn i gruppen, ca. 18 børn.

Tid: ca. 30 minutter.

Dag 2:

Guidet læsning og billedbogssnak. Børnene deles i tre grupper efter dit kendskab til børnene.

Tid: Tre gange ca. 30 minutter.

Dag 3:

Fælles oplæsning og sproglege. Børnene deles i to grupper efter dit kendskab til børnene. Tid: To gange ca. 30 minutter.

SPROGSTART 3-6 ÅR

Dag 1 – *LilleStor*

Det finder du i Sprogstartsposen

- *Trin-for-trin*manualen til Sprogstartsposen
- Billedbogen: *LilleStor* af Karen Vad Brun
- A3-kopi af bogen
- Ark: Fokusord

Ting og sager, du selv skal finde

- 2 LEGO klodser en almindelig og en duplo
- Lidt legetøj, der er rodet sammen

Det skal du gøre!

Syng første vers af *Sprogstartssangen*.

Vis billedbogen. Tal om forsiden og bagsiden, om forfatteren og illustrationen. Fortæl om bogens ryg. Hvad mon billedbogen handler om? Tal om titlen. Hvad hedder billedbogen? Fortæl om forfatter og illustratør. Hvem har skrevet billedbogen? Hvem har lavet billederne? Vis læseretningen og peg på bogstaverne.

Fortæl at i Danmark læser vi fra venstre mod højre og oppefra og ned, og at der findes store og små bogstaver. Find eventuelt forbogstaverne i børnenes navne i billedbogen og tal om de forskellige bogstavers navne, former og lyde.

Fortæl børnene, at i dag skal vi tale om det at være både lille og stor. Man kan være stor, når man selv kan tage jakken på, men man er for lille til at være alene hjemme eller cykle alene på vejen.

Læs billedbogen to gange. Første gang med læseoplevelsen i fokus - og derfor uden afbrydelser. Anden gang taler I om fokusord. Brug billedbogens illustrationer til at understøtte fokusordene og konkreter fra Sprogstartsposen til visualisering af bogen. Sæt en bevægelse på ordet, når det er muligt.

Syng sidste vers af *Sprogstartssangen*.

Læringsstigen

Gør-det-sværere-strategi

Forudsige: Billedbogen hedder *LilleStor*. Hvad tror du, den handler om?

Generalisere: Har du prøvet at være for lille til noget? Hvad?

Argumentere: Hvorfor tror du, at Alice får drillearme?

Gør-det-nemmere-strategi

Giv svaret: Mor trøster Alice, da Alice bliver ked af det. Hvem trøster Alice?

Hjælpes ad: Lad os se på sidste opslag i billedbogen. Hvad slutter bogen med?

Begrænse valg: Er Alice ét af de mindste børn eller ét af de store børn i børnehaven?

SPROGSTART 3-6 ÅR

Dag 2 – LilleStor

Det finder du i Sprogstartsposen

- *Trin-for-trin*manualen til Sprogstartsposen
- Billedbogen: *LilleStor* af Karen Vad Brun
- A3-kopi af bogen
- Kort til billedbogssnak

Ting og sager, du selv skal finde

- 2 LEGO klodser en almindelig og en duplo
- Lidt legetøj, der er rodet sammen

Det skal du gøre!

Syng første vers af *Sprogstartssangen*.

Vis billedbogen. Tal om billedbogen. Spørg børnene om de kan huske, hvad billedbogen handler om.

Fortæl børnene, at i dag skal vi tale om det at være både lille og stor. Man kan være stor, når man selv kan tage jakken på, men man er for lille til at være alene hjemme eller cykle alene på vejen.

Læs billedbogen og inddrag børnene i genfortælling af billedbogen undervejs.

Billedbogssnak. I Sprogstartsposen finder du kort til billedbogssnak. Lad børnene skiftes til at trække et kort og svare på spørgsmålene. Vær opmærksom på, at kortene er inddelt i tre forskellige sværhedsgrader. Lad dit kendskab til børnene afgøre, hvilke kort I bruger.

Brug billedbogens illustrationer samt konkrete fra Sprogstartsposen til at understøtte billedbogssnakken.

Syng sidste vers af *Sprogstartssangen*.

Et lille tip

Når I har læst en bog, er det en god idé at referere til den efterfølgende ved fx at sige: *Det er ligesom i historien, vi læste om...* På den måde bliver børnene mindet om de temaer I læste om, og de nye ord de lærte.

SPROGSTART 3-6 ÅR

Dag 3 – *LilleStor*

Det finder du i Sprogstartsposen

- *Trin-for-trin*manualen til Sprogstartsposen
- Billedbogen: *LilleStor* af Karen Vad Brun
- A3-kopi af bogen
- Ark: Sproglege
- Konkreter: Tømmestok, stribede strømper
- 6 billedkort til Story Squencer

Ting og sager, du selv skal finde

- Posen med læringsmaterialer
- Papir og tegneredskaber
- 2 LEGO klodser en almindelig og en duplo
- Lidt legetøj, der er rodet sammen
- Legetøj til sorteringsleg – lille/stor
- Evt. linealer/tømmestokke/snor til at måle med

Det skal du gøre!

Syng første vers af *Sprogstartssangen*.

Fortæl børnene, at i dag skal vi tale om det at være både lille og stor. Man kan være stor, når man selv kan tage jakken på, men man er for lille til at være alene hjemme eller cykle alene på vejen.

Vis billedbogen. Tal om billedbogen. Spørg børnene om de kan huske, hvad billedbogen handler om. Inddrag børnene i genfortællingen, mens du læser billedbogen højt: Hvem er med i billedbogen? Hvad laver de? Og hvorfor?

Sproglege. Orienter dig i sprolegene og vælg mindst to sproglege, som passer til børnegruppen. Lav gerne flere, hvis I har lyst og ekstra tid. Forbered dig på forhånd på legen. Brug billedbogen som udgangspunkt for sprolegene, da de omhandler billedbogens tema. Legene giver børnene mulighed for at høre, se, gøre og røre ord i nye sammenhænge.

Syng sidste vers af *Sprogstartssangen*.

Litteraturforslag

- *Jeg vil ikke være lille* af Laura Ellen Anderson, Flachs, 2019
- *Et spøgelse i børnehaven* af Ma Bu, Turbine, 2019
- *Lille Myr* af Benji Davies, Carlsen, 2019
- *Lille kylling er gul* af Thorstein Thomsen, Gads børnebøger, 2021
- *Hjørnebjørne – Fido Fasan er både stor og lille* af Niels Valentin, Buster Nordic, 2021
- *Første dag i børnehaven* af Esher van der Berg, Turbine, 2021
- *Pølse vil ikke i børnehaven* af Oliver Zahle, Gads Børnebøger, 2020
- *Ælle bælle børnehaven: historier om at gå i børnehaven*, Gyldendal, 2021

SPROGSTART 3-6 ÅR

Fokusord til *LilleStor*

Vælg de fokusord, der passer bedst til din børnegruppe. Lad børnene se, røre, gøre og sige ordene mange gange og i forskellige sammenhænge. Brug konkrete, fotos og billeder fra Sprogstartsposten undervejs.

Lillesøster: Hvis en familie har to børn, så er det ene barn større end det andet barn. Er der nogen af jer, som er lillesøster eller har en lillesøster? Hvorfor mon det hedder lillesøster?

At være stor/lille: Nogle er store og nogle er små. Rejs jer op og se, hvem der er store, og hvem der er små. Den voksne er den største – hvem er lille? Tal om, hvad man må, når man er lille/stor.

Vuggestue: Ved I hvad en vuggestue er? I en vuggestue bliver man passet, mens ens forældre er på arbejde. Tal om, hvad man laver i en vuggestue.

Børnehave: I en børnehave bliver de lidt større børn passet. De små børn går i dagpleje eller vuggestue. Når de bliver 3 år, så er de store nok til at begynde i børnehave. Tal om, hvad man laver i en børnehave, og hvordan der ser ud i jeres børnehave.

At vokse/blive større: Først er vi babyer, og så vokser vi lidt hver dag. Prøv at vise, hvordan I bliver større. Sæt jer på hug og rejs jer op, mens I siger: Vi bliver større og større.

Frugttid: Om eftermiddagen spiser børnene i vuggestuen og børnehaven frugt. Når I har læst bogen, så brug ordet 'frugttid', når I kalder børnene sammen til frugt. Leg eventuelt at der er frugttid og spis lidt frugt sammen.

At blive hentet: Tal om, hvem der henter børnene i børnehaven.

Rodet sammen: Når noget roder, så kan man ikke altid helt finde det rigtige. Hvis legetøjet roder, så kan det være svært at finde den ting, som man skal bruge. Konkretiser med to forskellige slags legetøj som først ligger i hver sin bunke, men så bliver rodet sammen.

Ikke følge med/ikke passe sammen: Hvis ikke man kan følge med, så kan man blive ked af det. Spørg om nogle af børnene har prøvet ikke at kunne følge med, hvis der blev løbet på legepladsen. Så kan man godt blive ked af det. Eller hvis man bygger noget og ikke kan få klodserne til at passe sammen. Vis det eventuelt med en LEGO Duplo- og en almindelig LEGO-klods. De passer ikke sammen.

Grædeøjne: Når man er rigtig ked, så kan man græde og måske endda med tårer. Prøv om I kan lave grædeøjne.

'Drillearme': Når armene kommer til at gøre noget, som man godt ved er forkert. Spørg om børnene har prøvet at have drillearme, og hvad armene kom til at gøre.

Trøstet: Når man er ked af det, så er det rart at blive trøstet. Tal om gode måder at trøste på, og om børnene nogle gange trøster hinanden.

Billedbogssnak

Lette

- Er Alice lillesøster eller storesøster? Har du søskende?
- Hvem henter Alice, når hun skal hjem fra vuggestuen? Hvem henter dig?
- Hvorfor skal Alices mor og far med til svømning?
- Er Alice for lille eller stor nok til at være alene hjemme? Hvorfor må små børn mon ikke være alene hjemme? Har du prøvet at være alene hjemme? Hvad ville du lave, hvis du var alene hjemme?
- Er Alice et af de små eller et af de store børn i børnehaven? Hvem af børnene i vores børnehave er de små og hvem er de store?
- Hvem trøster Alice?

Mellem

- Hvorfor kan Alice ikke passe sine gummistøvler længere? Hun er blevet stor. Hvad betyder det at blive større? Kan du nævne andre ting der vokser?
- Hvad kommer Alices drillearme til at gøre, da hun kommer hjem? Har du prøvet at drille? Hvordan?
- Hvad siger de voksne du er for lille eller for stor til?
- Hvad siger mor, da hun har siddet med Emmy og Alice på skødet? Mor siger, at hun bliver helt fladmast. Hvad betyder det? Mor føler sig helt mast flad som en pandekage.
- Kig på illustrationen om frugttid i bogen. Hvilken frugt kan du lide at spise?
- Hvorfor mon Alice bliver ked af det og får drillearme, da hun kommer hjem? Hvad kan gøre dig ked af det?

Svær

- Hvorfor vokser Alice på vej til vuggestuen? Hjemme er Alice den lille og henne i vuggestuen er Alice et af de store børn. Er du den store eller lille derhjemme/i børnehaven?
- Hvad tror du det betyder, at Alice vokser, når hun kommer i vuggestue?
Det betyder, at Alice kan mærke/føle, at i vuggestuen er hun et af de store børn. Her kender hun til det hele og ved, hvad der skal ske. Alice føler sig tryk. Kan du alting i børnehaven?
- Hvad sker der, når Alice kommer hen i børnehaven?
Alices arme vokser og kommer til at gøre de forkerte ting. Hendes øjne bliver store og græder.
Hvorfor?

SPROGSTART 3-6 ÅR

- Hvorfor tror du det er svært at være både stor og lille?
Det er svært at være stor i vuggestuen, hvor man kan næsten alle ting og så komme hen i børnehaven, hvor de store børn er, som kan endnu flere ting. Har du prøvet både at være stor og lille?
Hvornår/Hvordan?
- Hvad betyder det, at noget er rodet sammen?
Det betyder, at man ikke altid helt kan finde det rigtige. Hvis legetøjet roder, så kan det være svært at finde den ting, som man skal bruge. Har du prøvet at noget var rodet sammen, så du ikke kunne finde ud af det?
- Hvorfor siger Emmy, at hun er stor, men også godt kan blive ret lille? Emmy er så stor at hun kan køre på rulleskøjter, men da hun falder og slår sig, føler hun sig lille og har brug for at mor trøster hende. Har du prøvet at slå dig og blive trøstet igen?

Sproglege til *LilleStor* af Karen Vad Brun

Sproglege

Tegn dig selv: Find papir og tegneredskaber frem. Lad børnene tegne sig selv, hvor de er babyer, og hvor de har den alder, de har nu. Måske har I en stor rulle papir, så kan I tegne hele kroppen. Måske har børnene en mappe med fotos i børnehaven og måske et babyfoto. Kig på fotos og se, om I er vokset.

Måleleg: Brug tommestokken til at måle hinanden og ting i børnehaven. Lad børnene stå på en lang række efter højde. Tal om, hvem der mindst, og hvem der er størst. Anvend også begreberne større end og mindre end. Måske måler I hele kroppen eller bare jeres arme. I kan også måle legetøj, ting på legepladsen etc. Hvis det er for svært at måle med tommestokken, så brug et stykke snor. Læg til sidst snorene ved siden af hinanden. Hvem er højest/lavest?

Sorteringsleg: Tag de sribede strømper på hænderne. Nu har du drillearme. Nu skal drillearmene sortere store og små ting. Find store og små ting at sortere. Fx den lille bil, den lille klods og den lille hest skal i bunken til små ting og fortsæt med store ting. Lav eventuelt en konkurrence med og uden drillearme. Hvem var hurtigst?

Hverdagssnak: Tal om at føle jer store eller små. Snak om ting, som børnene føler sig for små til eller for store til. Hvordan føles det? Hvordan kan du bede en voksen om hjælp?

Sproglege – med digitale læringsmaterialer

Optageklemmer: Bug store og små ting. Indtal på forhånd instrukser fx *Find en stor bil*, og barnet skal finde den store bil. *Find en lille klods* etc.

Story Sequencer: Sæt billedkortene i Story Sequenceren og hjælp hinanden med at finde på, hvad der skal indtales ved de forskellige billeder. Fx: *Alice er glad og én af de store i børnehaven, Alices drillearme kommer til at vælte perlerne, Alice har brug for at sove, Alices drillearme klipper hul i trøjen, Alice blive trøstet af mor, Alice er glad og cykler til børnehaven.* Måske er der ét eller flere børn, der gerne vil indtale sætningerne, så lad dem endelig gøre det.

Endnu flere sproglege - inde & ude

Bevægelsesleg: Hvor I først er babyer, der triller og kravler, så vokser I og bliver større, og så lærer I at gå, så vokser I og bliver større og så lærer I at løbe. Lad børnene komme med forslag til flere bevægelser.

Syng: Syng på melodi: Sur sur sur: 'Lille lille lille, Alice hun er lille' etc. Fortsæt med Emmy er stor samt mor og far er større. Syng med på sangen *Stor og lille*. Find sangen på appen *Minisjang* eller på dr.dk/boern/minisjang.